

MAGYAR
KULTÚRA
NAPJA

2012

Létünk – Ha ketten lesznek a mezőn

Sose feledkezzünk meg arról, hogy a másikat nem hagyhatjuk – egy pillanat erejéig sem – magára, hogy csak annyi legyen, annyi-
nak tűnjön, amennyiben esetlegességében látszik! Sose feledkez-
zünk meg arról, hogy őrzői vagyunk testvéreinknek! Semmikor se
feledkezzünk meg a belénk oltott készségről, amely révén szem-
besülni lettünk képesek a felelősséggel! Nem feledhetjük meg azt,
hogy mindezen tudás révén felelőségünk abban nyugszik, hogy
alázatosak legyünk minden embertársunkkal szemben.

Ez az alázat kettős ima. Az első ima a kegyelemmé válás lehető-
ségével egylényegű: az első ima a minden-lélegzetvétel. Második
imánk *egy ajtó, amely soha nem lehet üres annyira, hogy lemondjunk
bármilyen, bárki érkezőről.*

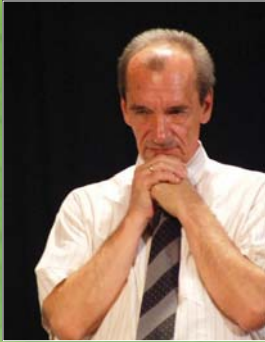
A mélységes alázat egyfajta tanúságtétel: több apró misszió,
hosszú kitartás, a jó értelemben vett megfeszített élet egymásra
épülő momentumai.

Valódi értékeink, értékteremtőink itt élnek közöttünk! Nagy-
szüleink, anyáink és apáink, barátaink és nevelőink szavaiban,
tetteiben, cselekedeteik révén! A valódi értékek itt bomlanak ki
szemünk előtt, újraértelmezve a múltat a cselekvő jelen és jövő
nyelvére lefordítva azt.

Az, hogy tanítóink, művészeink, népművészeink, lelkészeink,
papjaink, nemzeti közösségünk, közösségeink megmaradását alá-
zatosan szolgálni tudó embertársaink a XXI. század második év-
tizedében is kitartó munkát végeznek s végezhetnek, egy fontos
jelentéssel bír: összetartozásunkról beszél, amely nem múlhat ki,
nem lehet képes kimúlni! Testvérei vagyunk egymásnak!

Január 22-e számomra idén erről szól. Az egymáshoz fordu-
lás még erőteljesebb szükségéről. A testvéries gondoskodásról.
A szellem nyitottságáról és egyben tisztaságáról. Arról, hogy nem
ítélhetünk és ítélnünk, hogy nem mondhatunk le a másikról!
Közös a bárkánk, ahogy közös *szülő-földünk* illatának emléke is!

Sutus Áron

Lepár Ferenc

Lepár Ferenc nemcsak a nagykikindai, hanem a vajdasági magyar műkedvelő színjátszás egyik nagyra becsült, tiszteletet érdemlő egyénisége. Negyvenöt esztendeje, hogy jelen van a mozgalomban, ahol szívós, áldozatkész emberek elhivatottságával, hűségével teszi a dolgát.

Tizenhat éves, amikor bekapcsolódik a nagykikindai Egység Művelődési Egyesület munkájába. Először a táncosok, majd később – már véglegesen – a színjátszók szakosztályába kerül. 1968-ban a Régi szerető című darabban debütál: nagy sikerrel. A rendezők fel figyelnek a fiatal, tehetséges színjátszóra, s komoly színészi feladatokat bízhatnak rá. Örkeny István Kulcskeresők című művében Lepár Ferenc él a lehetőséggel, s a rábízott színészi feladatot, nem kis meglepetésre, remekül oldja meg. Hogy melyeket emelhetnénk ki számottevő, emlékezetes alakításaiból? Nehéz feladat... Különösen szép színházi élmény (a színházi emlékezet része lett) volt látni Őt Ken Kesey Száll a kakukk fészkére című drámában és Szophoklész Antigonéjában – mindkét előadást Kovács Frigyes, neves művészünk állította színpadra.

Lepár Ferencet ismert rendezők foglalkoztatták, olyan rendezők, akiktől sokat tanult, akiknek köszönve elsajátította, felvértezte magát a színházi szakma ismereteivel, elvárásaival. Úgyhogy 1980-tól kezdve már maga is rendez. Sikerrel álmodja színpadra Nušić Gyászoló család című vígjátékát, Németh László Bodnárné című drámáját, Csokonai Vitéz Mihály Özvegy Karnyóné groteszk játékát és Lorca Bernarda Alba háza című tragédiáját...

Időközben Lepár Ferenc, a rendező-színész, elvállalja a nagykikindai Egység Művelődési Egyesület színjátszó csoportjának vezetését. S ez, bizony, komoly feladatot (az elmúltat tekintve élethivatást) jelentett számára. Mindenekelőtt a társulatépítésre gondolok. S mindjárt meg kell jegyezni, hogy Lepár Ferenc nagyon ügyelt arra, hogy évről évre tehetséges, fiatal színjátszók csatlakozzanak a csoporthoz. Mindvégig tudatá-

MAGYAR ÉLETFÁ DÍJ

ban volt annak, hogy a folyamatos munka előfeltétele az, hogy a társulatot több korosztályból érkezők alkossák. Az idősebb, immáron tapasztalt színjátszók mellett ott kellett lenniük a fiataloknak is, akik aztán – megismerkedve a színpad követelményeivel – beépülnek, beépülhetnek a társulatba, hosszú időkre tudják majd Ők is meghatározni annak jövőjét, létét!

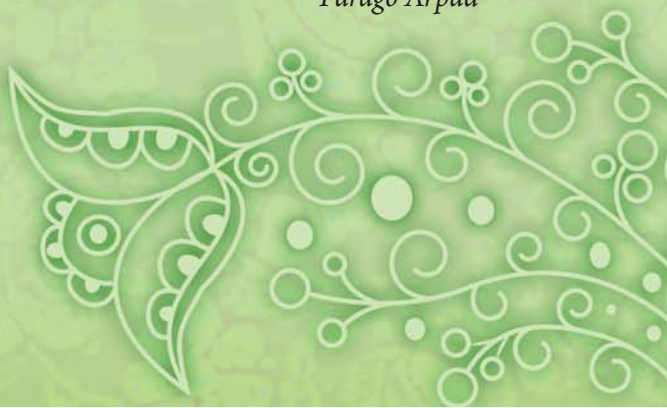
Rendezői munkásságát, a teljesség igénye nélkül, két, az utóbbi egy-két évben színpadra állított művel igyekszem érzékeltetni. Az egyik Arthur Miller Édes fiaim című nagy sikerű színpadi műve, a másik pedig Tamási Áron Énekes madár című csodálatosan szép alkotása.

Az Édes fiaim című dráma két évvel ezelőtt, a Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszók XV. Találkozásán az egyik legrangosabb elismerésben, Pataki László-díjban részesült az előadás rendkívül tiszta, hiteles megkomponálásáért. Tamási Áron Énekes madár című remekművét az elmúlt esztendőben láthatta a közönség. A székely népi játékot nem könnyű színpadra állítani. Sütő András jegyezte meg egy alkalommal: „... szereplői lábujjhegyen járnak a realitás talaján és hajjukkal a csillagokat súrolják!”. Az, ahogy Lepár Ferenc álmotda azt színre, irigylésre méltó – különösen, ahogy Tamási csodálatos nyelvezete érvényesülhetett a játékban.

Negyvenöt esztendő van már Lepár Ferenc színházi tevékenysége mögött! Reméljük, hogy ez a négy és fél évtized csak egy megálló, állomás a kitarató, a mozgalom iránt elkötelezett ember munkásságában.

Faragó Árpád

Nemes Fekete Edit

Nemes Fekete Edit 1944-ben született Szabadkán. Kishegyesen nőtt fel. Kerámiával 1962-ben – iparművészeti tanulóként – a kishegyesi művésztelepen kezdett foglalkozni, amelynek részvevője, majd 1970-től 1981-ig vezetője volt. Itt állított ki először: a kishegyesi Dévics Imre Kerámiai Művésztelep 1962. évi kiállításán.

Első önálló tárlata Topolyán volt 1968-ban, ezt követően százánál több alkalommal mutatkozott be önállóan – itthon, Szlovéniában, Horvátországban, Magyarországon és Németországban (Maintal, Hanau, Hannover – Expo 2000). Emellett több száz hazai és külföldi csoportos kiállítás, közös tárlat részvevője.

Állandó vagy meghívott tagja – esetenként vezetője – a kishegyesi, a grožnjani, a makói, az iloki, a hajdúböszörményi, a danilovgradi, a szabadkai Bucka Gányó, a zentai, a tihanyi, a hódmezővásárhelyi, a hajdújárásai, a cservenkai művésztelepnek és a magyarkanizsai majolika tábornak. Alkotásai megtalálhatóak a hódmezővásárhelyi, a maintali, a zentai, a kishegyesi, a szabadkai, a zombori, a belgrádi, az újvidéki, a makói, a cetinjei, a zágrábi közgyűjteményekben.

Munkássága során számos díjat és elismerést kapott: Forum-díj a kishegyesi kerámia művésztelep részvevőinek (1967), Kishegyes község októberi díja a kerámia művésztelep részvevőinek (1971), a II. Jugoszláviai kerámia triennálé vásárlási díja (1974), a kishegyesi Bácska IGM díszoklevele a kerámia népszerűsítéséért (1985), a Vajdasági Iparművészek és Formatervezők Egyesületének oklevele a sokéves munkásságáért (1986), a makói Pedagógus Szakszervezet vásárlási díja (1994), Makó Város Önkormányzatának díja (1996), a makói Keresztény Értelmiségi Szövetség díja (1997), Dr. Nagy Lajos képviselő díja (1999), a Magyar Művészeti Akadémia millenniumi arany oklevele a makói művésztelep részvevőinek (1999), Makó város vásárlási díja (2001), Szabadka város Dr. Bodrogvári Ferenc-díja (2001), Forum-díj (2001), Nagypáti

MAGYAR ÉLETFA DÍJ

Kukac Péter-díj (2004), Csongrád megye Közgyűlésének díja (2005). Ide kíváncsozik, hogy a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség által alapított Szép Magyar Könyv-díjjal 1996-ban, 2003-ban és 2006-ban kitüntetett alkotások borítóját, illetve illusztrációit Nemes Fekete Edit művei díszítik.

Nemes Fekete Edit keramikumművész egyike azoknak az ízig-vérig művészeknek, akiknek hosszú és gazdag alkotópályáját a kreatív megfontolásból táplálkozó, logikusan és folyamatosan egymásra épülő tematikus és formai ciklusok szakaszolják.

Az utóbbi bő évtizedben – az új évezredet megelőző néhány évet is ideértve – Nemes Fekete Edit pályájában új szakasz kezdődött: alkotásaiban történelmi és vallási témák fonódnak egybe nemzeti múltunk és az ősi kereszténység elemeivel.

Nemes Fekete Edit alkotóművészetében a tartalom korábban is kiemelt szerephez jutott. Elveit és az étellel kapcsolatos gondolatait alkotásai révén teszi közzé. A mindenkori konkrét tartalom határozta meg korábbi, rendkívül szuggesztív alkotó ciklusait is; elsősorban azokat, amelyekben – mint például a Menni, megállni, maradni címet viselő sorozatban – az asszonyiség és az anyaság, valamint az emberi élet sorsfordulói dominálnak. Itt kell elmondanunk, hogy Művésznőnk esetében a tartalom soha nem teszi dagályossá a formanyelvet, inkább az alakzat magvából fakadó ihlető erőként értelmet ad a formai részleteknek is. Ennek köszönhetően egyedi alkotásai, éppúgy, mint a többrészes, a térbeli elhelyezés megfontolásával szerkesztett kompozíció is, mindig szuggesztívek és meggyőzőek, üzenetük világos és érthető.

Dr. Szöllősy Vágó László

Pekár Tibor

Pekár Tibor 1943. július 19-én született Szabadkán. Önmagáról így vall:

Hét éves korom óta hegedülök s kilenc éves korom óta játszom zenekarban. Szabadkán születtem, de gyermekkoromat Topolyán töltöttem s itt lettem tagja az akkor még működő színház zenekarának. Középiskoláimat Szabadkán végeztem (gimnázium és zeneiskola), hegedűtanári diplomát Belgrádban szereztem a zeneakadémián. 1973-ig a Jugoszláv Néphadsereg Szimfonikus Zenekarának első hegedűse voltam.

Belgrádi zenekarokkal bejártam egész Európát, sok híres művésszel játszottam együtt. Feleségemmel együtt 1973 óta élünk Szabadkán s azóta is állandóan a komolyzene szolgálatában állunk (a párom is hegedűs). Van három felnőtt lányunk, akik többé-kevésbé szintén muzsikusok. Engem a zenén kívül érdekel a festészet, az irodalom, az idegen nyelvek s még egy-két dolog.

Pekár Tibor egyike a Szabadkai Kamarazenekar és a Szabadkai Vonósnégyes megalapítóinak, 25 éven át – ez a negyedik század a Filharmónia legtermékenyebb időszakát jelenti – a Szabadkai Filharmónia koncertmestere, ma is aktív tagja a zenekarnak. Tanárként és művészként sok gyermekkel szeretettette meg a hegedűt, és még többet ébresztett rá a muzsikálás örömeire. Tanítványai között többen ma nemzetközi hírű művészként öregbítik egykori tanáruk és iskolájuk hírnevét.

A pedagógiai és művészi elhivatottság mellett, illetve azon túl kitüntetettünk még egy területen időtállót teremtett: már aktív tanár korában is érdeklődött a város zenei múltja iránt, de ez az érdeklődése nyugdíjba vonulása után teljesedett ki igazán. Neki köszönhetjük, hogy Szabadka zenei múltjának legnagyobb része feltárva és feldolgozva kerül a jövő nemzedék kezébe.

Mert megkerülhetetlen tény az, hogy Szabadka jó kétszáz évvel ezelőtt elkezdett muzsikálni. A város számos szép ajándéka közül nem akármilyen emlék a régi Városháza, a téren pompázó

MAGYAR ÉLETFA DÍJ

épület, ahol annyiszor láthattak estélyi ruhás dámákat, szmokingba öltözött urakat hangversenyre sietni, már száz évvel ezelőtt is, de még előbb a Színházban, illetve a Pest Városához címzett kávéház koncerttermében szállt a dal, szólt a muzsika – már kétszáz évvel ezelőtt is. Erről a kétszáz évről, két évszázadról szólnak Pekár Tibornak, a fáradhatatlan kutatónak zenetörténeti könyvei:

- Szabadka zenei élete 1900–1918
- A zenekari muzsikálás kétszáz éve Szabadkán
- 140 godina Muzičke škole u Subotici
- A Szabadkai Filharmónia száz éve (magyar és szerb nyelven)
- A Szabadkai Dalegyesület története

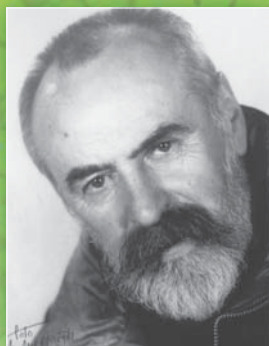
Könyvei közül a Szabadkai Filharmónia száz éve című könyv elnyerte a legjobb helytörténeti könyv díjat, de minden egyes könyve a homokra épült város – Szabadka – zenei múltjának egy-egy fejezetét világítja meg.

Nem tudunk úgy kultúrpolitikában gondolkodni, kultúrintézményeket mozgatni és támogatni, ha nem adjuk meg a lehetőségét annak, hogy kifejezésre jussanak múltjuk mozzanatai. Tehát, ha nem támogatjuk az olyan egyéneket, mint pl. Pekár Tibor, akik mindent elkövettek annak érdekében, hogy a Filharmónia szellemisége tovább éljen a városban, akkor nem végezzük jól a munkánkat – méltatta a Filharmónia történetéről szóló könyvet Lovas Ildikó, és ez a vélemény a leghitelesebb minősítése Pekár Tibor munkásságának.

Dr. Szöllősy Vágó László

Vicsek Károly

Vicsek Károly film- és színházi rendező a vajdasági filmművészet és színházi élet meghatározó egyénisége, aki korunk egyik legnagyobb élő rendezője; mester, akitől sok ma alkotó rendező tanult; művész, aki a maga sajátos művészetével fejezi ki korát.

Van valami megrendítő abban az erkölcsi magatartásban, amellyel ez a vajdasági magyar rendező újra meg újra elsikoltja a szörnyű tragédiákat: hol a röghözkötöttség, hol a gyökértelenség, hol a hontalanság, hol az emberi kiszolgáltatottság fájalmát; ahogy ébren tartja a nemzeti felelősség kérdését.

Van valami felemelő abban az etikai habitusban, amely művészté avatja Vicsek filmjeit; az a puritán lényegre törés, mellyel sztárokat, hatásos beállításokat, tetszetős vagy érzelmes jeleneteket egyaránt kerül. A rendezői egyénieskedés ellenszenves számára, hacsak valami újat és többet nem mond ezzel valamely mindenkit érintő igaz problémáról; legyen az társadalmi, politikai vagy erkölcsi dilemma. Hogy miből fakad ez az erő, azt nehéz volna megállapítani, de az bizonyos, hogy az egyszerűség, az őszinteség, a képek igaz világa, saját formátumának pontos ismerete és kifejezése az, ami műveinek hitelét adja.

Számára a film olyan forma, amely a vajdasági magyar irodalom legjobb íróinak (Deák Ferenc, Gobby Fehér Gyula, Gion Nándor, Herceg János stb.) gondolatait – legyenek azok bármilyen elvontak – kifejezi; így világíthatja be az emberi eszmélés fénye műveit, ahol az értelem rendteremtő szándéka kalauzolja a nézőt a történelem, továbbá a soknemzetiségű és -kulturájú Vajdaság társadalmának számtalan ellentmondása között. Olyan erény ez, mely a romantikus túlzásokra gyakran hajlamos hazai és magyarországi filmművészetben sem mutatkozhat meg elég gyakran. Vicsek Károly egy-egy játék- és dokumentumfilmje komor, mint egy jelentés; szűkszavú és pontos, mint egy geometriai ábra; tárgyilagos, mint egy vádirat... Egész életműve a hűség-ről, a hitelességről és az elkötelezettségről vall; a benne sűrűsödő mozgalmas csend tartalmas monumentalitásáról.

MAGYAR ÉLETFA DÍJ

Vicsek Károly Újvidéken született 1941-ben. Az általános és a középiskolát Újvidéken végezte el, majd a Belgrádi Egyetem Filozófiai Tanszékének volt hallgatója. 1968 és 1999 között az Újvidéki Televízió rendezője, az újvidéki Neoplanta filmstúdió munkatársa, ahol 15 dokumentum- és 3 játékfilmet forgatott. Az Újvidéki Televízióban számos tévédrámát, dokumentumműsort és tévésorozatot rendezett, de a Magyar Televízióval és a Belgrádi Televízióval, valamint több hazai és külföldi produkciós vállalattal is szoros együttműködést alakított ki. Színdarabokat rendezett Szabadkán, Zomborban és Újvidéken, 1998 és 2003 között pedig az Újvidéki Színház igazgatója volt. Vicsek Károly alkotómunkásságáért számos hazai és nemzetközi elismerést és díjat kapott. Újvidéken él és alkot. Rendezései: *Vojlovica* (1969), *Kereszt csillaggal* (1971), *Tannai Bella* (1972), *Kutyaviadal* (1973), *Kubikus* (1973), *Parlag* (1974), *Máté István, a halász* (1976), *Fekete glóbusz* (1977), *Apa és a magány* (1978), *Trófea* (1979), *Laza Kostić* (1980), *Ne ismétlődjön meg – Sárvári tábor* (1980), *Teszt* (1980), *Szabadság tér* (1980), *Akasztottak balladája* (1981), *A zöldhajú lány* (1981), *Naplemente* (1982), *A zöldhajú lány* (1982), *Késdobáló* (1984), *Látomásnak ajtót nyitni* (1984), *Fajkutyák ideje* (1984), *A varázsló* (1985), *Duna menti Hollywood* (1985), *Fejtő Ferenc* (1986), *Szikkadó földeken* (1987), *Nem politizálunk* (1987), *Baráth Ferenc* (1988), *Keressünk egy jobb hajót!* (1988), *A lakás* (1988), *Az elveszett kincs* (1989), *Macska az asztalfőn* (1990), *Filmmodüsszeia* (1992), *A világ legjobb nagyapja* (1993), *A földet nem bírják elvinni* (1996), *Bolygótűz* (2002), *Ha nem lenne szerelem, a világ sem lenne* (2004), *Gyökérverés a semmibe* (2004), *Magyar írók a Vajdaságban 1966–1990* (2004), *Értünk haltak meg* (2005), *A földet nem vitték el* (2009), *Hazatérés a holtak országába* (2009), *Last Video Artwork* (2010).

Hajnal Jenő

Msgr. Huzsvár László

Msgr. Huzsvár László ny. nagybecskereki megyéspüspök Horgoson született 1931. február 21-én. Az általános iskolát Horgoson kezdte el, a második világháború ideje alatt két tanévet Szegeden tanult.

1946 őszétől Zentára kerül a főgimnáziumba, itt érettségizett 1950-ben. Teológiai tanulmányait a Zágrábi Hittudományi Karon végezte.

1957-ben Szabadkán szentelték pappá, első miséjét Horgoson mutatta be, majd bácsújfalusi és topolyai káplánként működött. Szabadkán püspöki titkár és egyben az egyházmegyei *Társas Bíróság* tagja (1958-1959). Emellett lelkészi feladatokat is ellát Szabadkán a székesegyházban (1958-1961), valamint vikárius Kelebián (1958-1959), azután Verbászon plébános. Közben megindította az akkor egyetlen magyar nyelvű bácskai vallási folyóiratot, a *Hitéletet*. Lelkipásztori és főszerkesztői teendői mellett magyar nyelvet tanított a szabadkai Paulinum kisszemináriumában.

Verbászon 1969-ben megindította a Katolikus Kincses Kalendariumot, melynek 1985-ig főszerkesztője is maradt. Közben az újvidéki Szent Erzsébet plébánia plébánosa volt, majd a Mária neve egyházközség élére került, és mint kerületi esperes előbb pápai kápláni, majd pápai prelátusi méltóságot kapott.

Szerteágazó lelkipásztori tevékenysége mellett kitűnt kiváló szervezőként is. Ő szervezte meg a magyarság megkeresztelkedése ezeréves jubileumának megünneplését, zarándoklatokat szervezett Ausztriába, Rómába, az európai Mária-kegyhelyekre, Görögországba, szervezésében zajlott a Szent Gellért-jubileum, valamint a diakóvári (Đakovo) székesegyház fennállásának 100. évfordulójára rendezett ünnepség.

Nagy megbecsülést élvez a hívek és paptársai, az egyházmegyei elöljárók körében, ezért különböző egyházmegyei megbízásokat ruháztak rá: *defensor vinculi* (a házasság, a szerzetesi fogadalom és a felszentelés által létesített kötelékre vonatkozó

ARANYPLAKETT

egyházi perekben hivatalból működő személy), a liturgikus, az ökumenikus és a papi tanács tagja, egyházmegyei konzultor, püspöki tanácsos.

A Nagybecskereki Püspökség első megyéspüspökévé Őszent-sége II. János Pál pápa 1988. január 7-én nevezte ki. Felszentelésére 1988. február 14-én került sor. Első feladataként átszervezte a püspökség esperesi kerületeit és véglegesítette a plébániák számát. Újjászervezte a Papi Tanácsot, közzétette az egyházközségek szabályzata és ügyrendje rendelkezést, és átalakította a hivatalt. Nyolc új templomot épített és szentelt, valamint lelkipályaszerelő házakat nyitott.

Nagymértékben előmozdította az egyházmegye lelki életét, hitelesen képviselte híveit és a vajdasági magyarságot a világegyház és a kulturális, valamint a társadalmi-politikai intézmények előtt. Hősiesen építette és őrizte a krisztusi lelkületet a magyar, horvát, német nyelvű hívekben. 2006-ban Fraknoi Vilmos-díjjal tüntették ki.

Pappá szentelésének 50. évfordulóját és püspöki szolgálatának zárónapját 2007. június 29-én ünnepelte Nagybecskereken, majd 2007. augusztus 5-én, Horgoson hálaadó szentmisét mondott a Havas Boldogasszonynak szentelt templomban, ahol 76 évvel korábban keresztvíz alá tartották.

2007. szeptember 13-án Magyarország szabadkai Főkonzultusán vette át dr. Sólyom László magyar köztársasági elnöktől az augusztus 20-i állami ünnep alkalmából odaítélt Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjét.

Nyugdíjasként szülőfaluja csöndes magányában él, hacsak nincs rá szükség valahol. Mert ha hívják, megy és cselekszik, püspöki jelmondata szellemében: „Istennek dicsőség – embereknek béke.”

Dr. Szöllősy Vágó László

Hegedűs János

Hegedűs János 1939. március 30-án született Nyékincán Hegedűs István és Erzsébet gyermekeként. A településen ekkor még szép napja it éli a magyar kultúra és az anyanyelv ápolása: a magyar oktatás a református iskolában folyik, szervezett a magyar művelődési élet.

Általános iskolai tanulmányai után Újvidéken járja ki a gimnáziumot, egyetemi diplomáját is a székvárosban szerzi meg testnevelési és biológia szakon. Tornatanárként helyezkedik el: Latyarak és Mitrovica település egyik közkedvelt testnevelője. Munkásságát, szakmai hozzáértését többször ismerik el, így többek között megkapta Mitrovica város Novemberi díját, a sport és a testnevelés terén elért eredményei alapján a tartomány e téren kiosztható legrangosabb elismerését – a Jovan Mikić Spartak-díjat – is átveheti. 1996-ban nyugdíjba vonul, visszatér szülőfalujába. Nyékincán ekkor már 15 éve nincs magyar nyelvű oktatás, az egykori művelődési egyesület sem tevékenykedik, a szakcsoportok munkája is megszűnt.

A 2000-es években bekövetkezett társadalmi viszonyok, körülmények megváltozásával, a nyitottabb gondolkodás beköszöntével Hegedűs János döntést hozott. A Szerémség legdélebbi csücskén élő, a gazdag hagyománnyal rendelkező térségben fekvő Nyékincán magyar közösségét művelődési egyesület keretében szervezi újjá. Így alakul meg 2002-ben a Petőfi Sándor Magyar Művelődési Egyesület, amely székházat, próbatermet, egyszóval közösségi teret az egykori református egyházközség tulajdonában levő épületben kapott. Az épületet a tagok önkéntes munkával tették funkcionálissá.

Az idén, 2012-ben 10 éves évfordulóját ünneplő egyesület rengeteg munkával, óriási kitartással, de felélesztette, nem hagyta foszlani tovább a magyar nemzeti öntudatot, s tette teszi ezt nemcsak saját közössége, de a herkócai, platicsevői, mitrovicai és latyarakai magyar közösségekben, nemzetársaival összefogásban.

PLAKETT

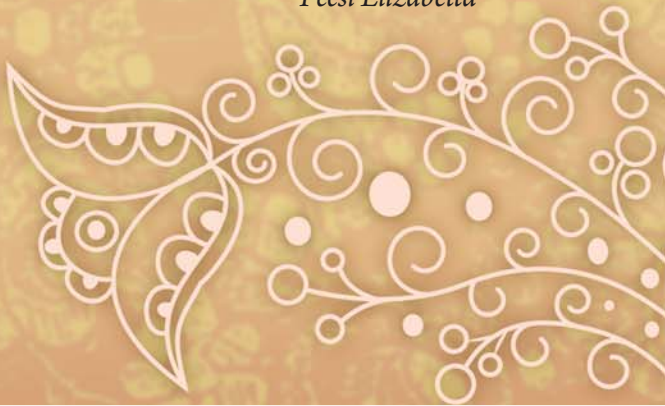
Az egyesület keretében többek között anyanyelv-, hagyományápoló szakkör és néptáncsoport működik. Az anyanyelvápoló szakkört kezdetben Hegedűs János vezeti – kijár Herkócára és Platicsevóra is. A néptáncszakosztály egyik legfontosabb elismerését 2011-ben szerzi: felsős néptáncsoport-kategóriában a nyékincai Csicsóka táncegyüttes bronz oklevelet vehet át a 15. Kőketánc énekes népi játék és néptánc vetélkedőn. Fontos kiemelnünk, hogy ezidáig a Kőketánc vetélkedőn szórványból érkezett csoportot nem díjaztak.

Nyékincán, mint szórványközösségben fokozott jelentőséggel bír minden közösségi együttlét. Kiemelten fontos, hogy megtartják a magyarság jeles nemzeti, történelmi és vallási ünnepeihez, évfordulóihoz kötődő rendezvényeket, a templombúcsút, magát az egyesület napját, s, hogy tájolják programjaikat. Fontos, hogy a környéken élő magyar nemzettársaikkal szoros kapcsolatot ápolnak. Erre ad többek között alkalmat minden évben a Délbácskai és Szerémségi Magyar Művelődési Egyesületek Találkozója, amelynek 2006-ban Nyékinca lehetett házigazdája.

Hegedűs János elmondása szerint: neki édesanyja hagyta feladatul, hogy mindent megtegyen a szerémségi, legfőképp a nyékincai magyarság megtartása, megőrzése érdekében. Hegedűs János nős, két gyermeke és három unokája van. Unokái beszélnek a magyar nyelvet, a magyar kultúra lelkes ápolói.

Pécsi Elizabetta

Kisimre Szerda Anna

Kisimre Szerda Anna 1971. február 9-én született Óbecsén. 14 éves kora óta foglalkozik népdalénekléssel. A Kárpát-medence népzenekeincsével a Batyu együttes tagjaként ismerkedik meg. 1994-ben néptáncoktatóként van jelen az akkor első ízben megrendezett Batyu táborban. A nyár végére komoly elhatározásra jut: az óbecsei Petőfi Sándor Magyar Kultúrkör

keretében – intézményes keretek között tehát – többed magával megalakítja a Cimbora gyermek néptáncsoportot és a Szelence táncegyüttest. Ezzel párhuzamosan, a jó hangú táncos lányokból alakul meg a Csiraj énekegyüttes, amely néhány évvel később a Szelence énekegyüttes nevet veszi fel. 2007-ben művészeti vezetése mellett kezdi meg tevékenységét a felnőttekből álló Dúdoló énekcsoport.

Népzenei csoportjai, együttese, szólistái, énekkettősei – közülük külön kiemelendő a Korcsik Anikó és Nyeres Novák Angéla alkotta kettős – évről évre nívós elismerésekkel térnek haza a különböző vajdasági és magyarországi megmérettetésekről – a Szelence énekegyüttes a Vass Lajos Népzenei Vetélkedőn Nívódíjban, két alkalommal Nagydíjban részesül.

Táncsoportjai a Kőketáncon, a Gyöngyösbokrétán, s a Kárpát-medencei szintű Néptáncosok Országos Bemutatószínpadának Minősítő Fesztiválján vívják ki a zsűri elismerését: a Szelence táncegyüttes négy alkalommal nyeri el a Kiválóan minősült együttesi címet, amely alapján 2010-ben Martin plakett elismerésben részesül.

Kisimre Szerda Anna fáradhatatlan. Talán nem túlzás azt mondani, hogy Észak-Bácska egyik népművészeti mentora. Hiszen a fent soroltak mellett több szakosztály művészeti vezetőjeként jelen van a kishegyesi Petőfi Sándor Művelődési Egyesületben, néptáncoktatóként és koreográfusként negyedik éve segíti a bácskossuthfalvi Ady Endre Művelődési Egyesület tevékenységét, az elmúlt három év munkájának gyümölcseként a zentagunarasai fiatal és idősebb népdalénekesek is díjjal

PLAKETT

térnek haza a vetélkedőkről, negyedik éve sikeresen vezeti a gunarasi József Attila Művelődési Egyesület Rozmaring asszonykórusát.

Kisimre Szerda Anna Topolyán él, a topolyai magyar művelődési élet egyik fő szervezője és alakítója. A Cirkalom táncegyüttes (amelynek énekpróbái vezetése alatt folynak) és a Csörgő citerazenekar tagja, az óvodások tánccsoportjának, valamint az alsósokat tömörítő Szélszirom táncegyüttes, s mindezek mellett a Hétmező énekegyüttes, a Kaláris asszonykórus és az alsósok énekcsoportjának művészeti vezetője, fiatal, tehetséges szólistája, Dudás Kata s a Móricz Ildikó–Farkas Katarina-énekkettős a Szólj, síp, szólj! népzenei vetélkedő többszörös díjazottjai.

Kisimre Szerda Anna 1997 óta zenetanárként is dolgozik. A gunarasi Dózsa György Általános Iskola diákjait – amikor csak teheti – saját tájuk népi játékaival ismerteti meg. Az általa vezetett iskolai énekcsoport és néptáncegyüttes a vajdasági népzenei vetélkedők többszörös díjazottjai.

Kisimre Szerda Anna tanítónő és néptáncpedagógus (oklevelet a budapesti Magyar Táncművészeti Főiskolán szerez) emberi és szakmai odaadása példaértékű, annak vezérlőelve Kodály Zoltán egyik gondolatával cseng össze: „Európa nem arra kíváncsi, hogy hogyan utánozzuk őket, hanem arra, hogy mit adunk magunkból.” És igen, ezt adhatjuk: hogy hisszük és tanítjuk, hogy a népi kultúra nemcsak őse egész magyar kultúránknak, de annak ma is élő, szerves része.

Sutus Áron

Koncz Lázár

Koncz Lázár Oromhegyesen született, 1943. október 20-án. Az általános iskolát Oromhegyesen, a fémipari szakiskolát Zentán végezte. Nagybecskereken nyert olajbányász átképzést, a magas-szakképesítést Varazsdon szerezte meg. Népdalkörvezető és citeraoktató képzésben a Magyar Művelődési Intézetben részesült Budapesten.

Koncz Lázár az oromhegyesi Petőfi Sándor Művelődési Egyesület művészeti vezetője és elnöke, 1992-2004 között az oromhegyesi tanács tagja.

Vezetése alatt az átlagos kis falusi művelődési egyesület tudatosan fordult önnön népművészeti hagyatékának felkutatása, továbbtételére felé, amiben irigylésre méltó sikereket ért el: az általa vezetett egyesület munkáját rangos elismerések: Vass Lajos-díj és Arnold György-díj fémjelzik.

Oromhegyesen majd negyed századdal ezelőtt Bajúsz Teréz nyugdíjas pedagógus megálmodta és évente újraálmodta a szépkorúak vetélkedőjét, amelynek elnevezése – Gazdag Ág – kimondatlan szimbolikájával képzettársítások sorozatát indítja el az emberben. Ágról és emberekről, akik nem az évek, hanem a termés: az élettapasztalatok súlya alatt görnyedtek meg, nem az életbe befáradt, megkeseredett, hanem az életnek örülni, az életörömet mesére, dalra, sőt tánra váltani tudó, fiatal lelkű öregekről. Olyanokról, akik huszonnégy éve egy-egy farsangi szombat estére megidézik önnön fiatalkorukat; nem a múltba merengés szándékával, hanem azért, hogy ők is, mások is együtt melegedhessenek a régi emlékek paraszánál.

Koncz Lázár a Petőfi Sándor Művelődési Egyesület elnökeként lelkes támogatója a kezdeményezésnek, majd Bajúsz Teréz halála után mindenekelőtt mint elnöki feladatokat látott el, majd az egyesület védjegyévé vált vetélkedőt.

Nem kevésbé jelentős az a pedagógiai munka, amellyel a felnövekvő korosztályokat készíti fel – citeraoktatóként, nép-

PLAKETT

dalkör-vezetőként – a hagyományok iránti fogékonyságra, és amelynek a hazai, valamint anyaországi vetélkedőkön kiérdemelt díjak, elismerések a leghitelesebb fokmérői.

Kitüntettünk egyike a nem nagyszámú délvidéki műszaki értelmiséginek, akik nem csupán fogékonyságot mutatnak a kulturális hagyományok iránt, hanem tesznek is valamit – nem is keveset! – annak átörökítése, közkinccsé tétele érdekében.

Dr. Szöllősy Vágó László

Kovács Magdaléna

Kovács Magdaléna 1958-ban született Törökkanizsán. Gyermekkorát a községhez tartozó faluban, Firigyházán tölti. Nagyikindához és Zentához kötődő középiskolai tanulmányévei után, 1977-ben visszatér a Tisza menti településre. Családjával mind a mai napig itt él.

Az idén fennállásának 20. évfordulóját ünneplő Tiszagyöngye Művelődési Egyesületnek 1997 óta tagja. A kezdetekben a néptáncsoport vezetőjeként, valamint a népdalkórus tagjaként tevékenykedik. 2008-ban az egyesület elnökekévé választják meg: közössége az észak-bánáti magyar művelődési élet még szervezettebbé tételével, az egyesület tevékenységének kiszélesítésével bízza meg. Az elmúlt több mint három évben méltán bizonyítja, hogy a személyének megszavazott bizalmat, az ezáltal rá ruházott feladatokat a legnagyobb felelősséggel tudja szolgálni és végezni, hogy személyében az egyesület a magyar művelődési, kulturális és közösségi élet szervezését szívügyének tekintő, elkötelezett személyt választott és kapott. Kovács Magdaléna a szinte halódó szervezeti, és az azon belül működő szakcsoportos munkát éleszti újjá, irányításával – a művelődési egyesület vezetőségével és tagságával való folyamatos ötletcserék révén – komoly változásokra kerülhet sor, amelyek által nemcsak az egyesület, hanem az egész törökkanizsai magyar közösség tevékenysége újulhat meg.

A Tiszagyöngye Művelődési Egyesület keretén belül új, sikeres szakcsoportok alakulnak, s olyan, ma már hagyományosnak nevezhető rendezvények indulnak útjukra a bánáti művelődési élet tekintetében igen szegényes vidéken, mint a nemzetközi szintű, a Magyar Nemzeti Tanács által kistérségi szinten kiemelt jelentőségű rendezvénné nyilvánított Észak-bánáti Néptáncalálkozó, vagy a 2011-ben már negyedik alkalommal megszervezett Szent István-napi ünnepség.

Kovács Magdaléna a 2008-as évtől a törökkanizsai községi tanács művelődéssel, sporttal, tájékoztatással és ifjúsággal megbízott tagjaként még fokozottabban fejti ki tevékenységét

PLAKETT

a művelődési élet fellendítésében, 2010-ben az újonnan megválasztott Magyar Nemzeti Tanács Kulturális Bizottságába kap meghívást.

Kezdeményezései és segítsége révén Törökkanizsa község területén új, magyar civil szervezetek alakulhatnak meg, méghozzá olyan falvakban, ahol évtizedek óta szinte semmiféle művelődési tevékenység nem folyt.

Munkássága és a magyar népi hagyományok iránti elkötelezettsége, áldozatkészsége révén Kovács Magdaléna a délvidéki magyar közművelődési és kulturális élet jelentős személyiségévé lépett elő.

*A felterjesztő nevében
Orosz Urbán Csilla,
a Törökkanizsáért Egyesület elnöke*

Rontó Márta

Rontó Márta a nagybecskereki és muzslyai zenei-művelődési élet meghatározó személyisége. Általános iskolai tanulmányait Muzslyán végzi, a középiskolát zeneelméleti és zongora szakon Nagybecskereken fejezi a helyi Josif Marinković Zeneiskola diákjaként. A zenéhez való hűsége, az iránti szeretete már korán iránymutatóvá vált életében. Egyértelmű, tehát, hogy pályáját-tanulmányait az újvidéki Művészeti Akadémia Zeneművészeti Karán folytatja. 1996–2001 között Andrija Galun tanítványaként orgona szakon tanul.

Rontó Márta azon szerencsés fiatalok közé tartozik, akik végzettségüknek, de hobbijuknak, sőt élethivatásuknak megfelelően választottak, kaptak munkahelyet: 1999 óta a nagybecskereki zeneiskola tanárja, az első években mint zongoratanár, majd 2001-től kamarazene-tanárként és korrepetitorként oktat.

Munkája mellett rengeteg időt fordít társadalmi tevékenységekre is: 1990–2000 között tagja a Muzslai Petőfi Sándor Magyar Művelődési Egyesület színjátszó csoportjának. Az egyesületen belül mégis nem mint színész, hanem a népdalkör tagjaként, annak szólistájaként hívja fel magára a figyelmet, villantja meg tehetségét. 1998-tól a nagybecskereki Petőfi Magyar Művelődési Egyesület, majd a többször is rangos elismerésben részesült újvidéki Guzsalyas énekcsoport tagjaként kezd népzenevel és néptáncsal foglalkozni.

2000-ben visszatér „anyaegyesületéhez”: a Muzslai Petőfi Sándor Magyar Művelődési Egyesület vegyeskórusának és citerazenekarának, továbbá az Aprókák és a Margaréta énekcsoport művészeti vezetője lesz. Mindeközben más műfajokban, más téren is kamatoztatja tehetségét: a nagybecskereki Madách Amatőr Színház operett-társulata munkájában eleinte mint zongorista, majd mint énekes is szerepet vállal, a nagybecskereki Emmanuel kamarakórus korrepetitora lesz.

Nem is gondolná az ember, hogy mindezek mellett bármi-re is juthat még ideje (bárkinek). Rontó Márta viszont épp

PLAKETT

a nem-bárki kategóriába tartozik. A fent sorolt szakcsoportok, együttesek vezetése, munkájukban való részvétel mellett Rontó Márta időt fordít a fiatal tehetségek felkutatására, a velük való érdemi munkára is. Tanítványai díjakkal térnek haza a Szólj, síp, szólj! népzenei vetélkedőről, sikerrel szerepelnek a Középiskolások Művészeti Vetélkedőjének népzenei és néptáncvetélkedőjén, évről-évre kiválóan minősülnek a vajdasági magyarság népzenei találkozásán, a Durindón, ugyanúgy a különböző, rangos magyarországi versenyeken is.

A sok próba, éneklés mellett jut ideje családjára is. A családra, amely napjaink egyik legnagyobb értéke. Férjével két tüneményes gyermeket nevel, akiket, ha csak teheti, magával visz a különböző rendezvényekre, ezzel is segítve egészséges személyiségfejlődésüket, megalapozva jövőjüket. Márta csendes, visszahúzódozó, teszi a dolgát mindenféle feltűnés nélkül. Nem akar én nem is szeret a központban lenni, de szívesen vesz részt bármilyen rendezvényen, a háttérben segít annak szervezésében. Külön elismerés illeti, amiért úgymond komoly zenészként fel- és elismerte a magyar népzene értékeit, és azokat is igyekszik méltó módon továbbadni, megőrizni! Mindez különösen nagy jelentőséggel bír egy olyan térségben, ahol a magyarság megmaradása, annak közeli jövőjét a tét.

Rontó Márta a valódi értékekre építi saját és környezete életét is. Ehhez kívánunk további sok sikert pályája s élete során.

Szabó Gabriella

Petőfi Sándor

Magyar Művelődési Központ, Újvidék

2011 fontos év az újvidéki magyarság életében. Hiszen nyolcvan éves múlttra tekint vissza a Darányi-telep magyarságának önszerveződése, s hatvan éve vette fel a művelődési egyesület egyik legnagyobb nemzeti költőnk, Petőfi Sándor nevét.

Ma sem túlzás kijelenteni: a

Petőfi Sándor Magyar Művelődési Központ nemcsak az újvidéki, de a vajdasági magyar kulturális és közélet egyik jelentős pillére.

A központ jelenleg is az 1941–1943 között, a telepi lakosok áldozatos munkájával és önkéntes adományaiból épült székházban működik. Léte-létezése mind a mai napig a nemzeti összetartozás jelképe, tere, lehetősége: a dél-bácskai magyarság múltjának, jelenének és jövőjének záloga. Tevékenysége is ekképpen alakul: színjátszó és drámai, versmondó szakcsoport, generációnként néptáncsoport, hangszeres, így: citera-, harmonika- és tamburazenekar és népzenei vonóegyüttes, továbbá népdalkör, leánykórus, képzőművészeti szakcsoport és kézimunkacsoport működik – egyszóval a szép magyar beszéd, a magyar kultúra és hagyományok, a nemzeti öntudat ápolása és fejlesztése valósul meg. A szakcsoportok rendszeres tevékenysége mellett a Petőfi Sándor Magyar Művelődési Központ gazdag művelődési és művészeti programokat kínál minden generáció számára. Megszervezi a magyarság jeles ünnepeihez, évfordulóihoz, hagyományaihoz, népszokásaihoz fűződő rendezvényeket, megemlékezéseket, amatőr művészek számára kiállítási lehetőséget biztosít, filmvetítéseket, különböző műhelymunkákat, ismeretterjesztő előadásokat szervez, és ami a közösségi együttlét szempontjából az egyik legfontosabbnak tekinthető: havi rendszerességgel bálokat, teadélutánokat, az ifjúság számára együttléteket, a népi és a polgári hagyományokból merítkező társas összejöveteleket rendez.

Azt, hogy csak a hagyományok megtartása adhat egy közösségnek biztonságot, pontosan és a legérzékenyebben ismerte és ismer-

PLAKETT

ri fel a fogyatkozó dél-bácskai magyarság kulturális életének egyik legfőbb szervezője. Így történhetett meg, hogy a Petőfi berkeiben generációk nőhettek fel, házasságok köttethettek, egyes tagok a későbbiekben már családjukkal-gyermekeikkel tértek vissza, kapcsolódtak be újból a munkába. A minőségi tevékenység eredményeként a központ több tagja az Újvidéki Színház és a Vajdasági Rádió és Televízió Újvidéki Televíziójának és Rádiójának lett neves színésze, énekes, zenésze, újságírója – pályafutásuk innen indult.

A Petőfi Sándor Magyar Művelődési Központ munkája tényleg központi jellegű és jelentőségű. Székházában több újvidéki, magyar civil szervezet talált eddig otthonra, megannyi ifjúsági szervezettel – így a Jövő Fiataltjai – Magyar Ifjúsági Egyesülettel, a Vajdasági Magyar Diákszövetséggel, a Vajdasági Magyar Ifjúsági Központtal – működik együtt, kiemelten és hiánypótló módon segíti a Dél-Bácskában és Szerémségben tevékenykedő magyar művelődési egyesületek munkáját.

Több jelentős Kárpát-medencei, anyaországi és vajdasági szakmai szövetség, szakmai tömörülés (Falvak Kultúrájáért Alapítvány, Horizont – Dél-bácskai és Szerémségi Magyar Civil Szervezetek Szövetsége, Magyarok Világszövetsége, Vajdasági Magyar Folk-lórközpont, Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség, Vass Lajos Népzenei Szövetség...) tagja és/vagy alapítója, számos kapcsolatot ápol és tart fenn a Kárpát-medence magyar lakta régióinak településeivel, művelődési egyesületeivel.

A központ további és folyamatos tevékenysége a déli végek magyarsága megmaradásának egyik legfontosabb záloga. Eddigi tevékenységével is méltán bizonyította már, hogy küldetését, a megtartó erő felelősségteljes szerepét-feladatkörét képes ellátni.

*Pécsi Elizabetta,
a Dél-bácskai és Szerémségi
Magyar Civil Szervezetek Szövetségének alelnöke*

*Az, hogy egy ember mennyit képes megvalósítani
vágyaiból, céljaiból, önmaga tetteinek és közös-
sége támogatásának függvénye. De ez, persze,
mindig is egymásba és egymásból (vissza)hajló
dolog. Az igazi történés ökonómiája mindig is
megírhatatlan. Ami van, az a kitartás és a tett
hűsége(ssége).*

